

10. Saudan V. Ursache Zukunft: Die Neukonzeption des Fremdsprachenunterrichts und ihre Auswirkungen auf die Lehrerinnen- und Lehrerbildung / V. Saudan // Beiträge zur Lehrerbildung. – 2007. – 25(2). – S. 214–222. Mode of access: file:///C:/Users/Admin/Downloads/BLZ_2007_2_214-222%20(1).pdf.

REFERENCES

1. Hamanyuk V. A., Zhdanova N. S. Model naskriznoho movnoho curriculumu (Gesamtsprachencurriculum) v osviti ES [Model through language education curriculum (Gesamtsprachencurriculum) in the EU], Philolohichni studii. Naukovyi visnyk Kryvorizkoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu, 2015, vol. 12, pp. 233–241.
2. Kupchyk L. Vykorystannya pozytyvnoho dosvodu nimetskomovnyh krayin u reformuvanni systemy shkilnoyi inshomovnoyi osvity Ukrainy [Using the positive experiences of German-speaking countries in reforming the system of Ukrainian foreign language education at school], Youth & Market, Drohobych, 2016, No. 4, pp. 120–124.
3. Bollhalder S. Basel ist stolz auf seine Sprachenvielfalt / S. Bollhalder. – Babylonia. Zeitschrift für Sprachunterricht und Sprachenlernen. – 2004. – 41. – S. 28–31.
4. Erziehungsdepartment des Kantons Basel-Stadt. Gesamtsprachenkonzept für die Schulen Basel-Stadt. Bericht der Reflexionsgruppe. – März, 2003. – Mode of access: file:///C:/Users/Admin/Downloads/gesamtsprachenkonzept-basel-stadt.pdf
5. Fretz R. Early Language Learning in Switzerland / Regine Fretz // An Early Start: Young Learners and Modern Languages in Europe and beyond / H. Curtain, M. Nikolov (Eds.). – Graz: ECML, 1999. – P. 71–78. – Mode of access: file:///C:/Users/Admin/Downloads/eralystart.pdf.
6. Giudici A. Unterricht in heimatlicher Sprache und Kultur. Eine Auswahl guter Praxis in der Schweiz / A. Giudici, R. Bühlmann. – Bern: EDK, 2014. – 102 S.
7. Hutterli S. Koordination des Sprachunterrichts in der Schweiz. Aktueller Stand – Entwicklungen – Ausblick / S. Hutterli. – Bern: Generalsekretariat, 2012. – 231 S.
8. Keller-Bollinger R. Englischunterricht im Spannungsfeld von Referenzniveaus und Bildungsstandards / Ruth Keller-Bollinger // Babylonia. Zeitschrift für Sprachunterricht und Sprachenlernen. – 2007. – 04. – S. 57–61.
9. Kohärenz Primarstufe – Sekundarstufe I im Fachbereich Englisch / [Verf. M. Bucher]. – Luzern: BKZ, 16. Oktober 2012. – 46 S. – Mode of access: http://www.sprachenunterricht.ch/sites/default/files/Kohaerenz%20PS-Sek%20I%20im%20Fachbereich%20Englisch_Version%20New%20Inspiration_2012-10-16.pdf.
10. Saudan V. Ursache Zukunft: Die Neukonzeption des Fremdsprachenunterrichts und ihre Auswirkungen auf die Lehrerinnen- und Lehrerbildung / V. Saudan // Beiträge zur Lehrerbildung. – 2007. – 25(2). – S. 214–222. – Mode of access: file:///C:/Users/Admin/Downloads/BLZ_2007_2_214-222%20(1).pdf.

Стаття надійшла в редакцію 20.05.2018 р.

УДК 378.095

НАТАЛІЯ БХІНДЕР

ORCID 0000-0002-3047-3015

berestetskanat@ukr.net

кандидат педагогічних наук, доцент

Національна академія Держаної прикордонної служби України

імені Богдана Хмельницького

м. Хмельницький, вул. Шевченка, 46

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРИКОРДОННИКІВ В РЕСПУБЛІЦІ ІНДІЯ

На основі аналізу наукових досліджень індійських педагогів детально описано чотири групи інноваційних технологій, які нині використовуються у процесі професійної підготовки майбутніх прикордонників в Республіці Індія, а саме: 1) організаційно-педагогічні технології (каскадне навчання, капсульне навчання, мікронавчання, перехресне навчання, горизонтальне навчання); 2) інтерактивні технології (мозаїчне навчання, інтерактивне навчання в малих групах, вправа «група досягнень», ігрові методи, вправи «think-pair-share» та «just a minute», дискусійні методи, спільна робота з відеоматеріалами, метод «навчальна секція», «дискусійна група», інтерактивна лекція); 3) симуляційні технології (конструктивні технології, що включають роботу з симуляційними тренажерами та

програмним забезпеченням для проведення масованої і немасованої комп'ютерної воєнної гри), реальні та віртуальні технології); 4) йога як психолого-педагогічна технологія. Пояснено особливості вибраних технологій та алгоритм їх застосування під час аудиторної та позааудиторної групової роботи, обґрунтовано їхні переваги для підвищення ефективності навчального процесу у відомчих навчальних закладах Республіки Індія.

Ключові слова: професійна підготовка, прикордонники, організаційно-педагогічні технології, симуляційні технології, інтерактивні технології, психолого-педагогічна технологія, Республіка Індія.

НАТАЛІЯ БХИНДЕР

кандидат педагогічних наук, доцент
Национальная академия Государственной пограничной службы Украины
имени Богдана Хмельницкого
г. Хмельницкий, ул. Шевченко, 46

АНАЛИЗ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ ПОГРАНИЧНИКОВ В РЕСПУБЛИКЕ ИНДИЯ

На основании анализа научных исследований индийских педагогов детально описаны четыре группы инновационных технологий, которые сегодня используются в процессе профессиональной подготовки будущих пограничников в Республике Индия, а именно: 1) организационно-педагогические технологии (каскадное обучение, капсульное обучение, микрообучение, перекрестное обучение, горизонтальное обучение); 2) интерактивные технологии (мозаичное обучение, интерактивное обучение в маленьких группах, упражнение «группа достижений», игровые методы, упражнения «think-pair-share» и «just a minute», дискуссионные методы, совместная работа с видеоматериалами, метод «учебная секция», «дискуссионная группа», интерактивная лекция); 3) симуляционные технологии (конструктивные технологии, которые включают работу с симуляционными тренажерами), реальные и виртуальные технологии); 4) йога как отдельная психолого-педагогическая технология. Объяснены особенности инновационных технологий и алгоритм их применения во время аудиторной и внеаудиторной групповой работы, обосновано их преимущества для повышения эффективности учебного процесса в ведомственных учебных заведениях Республики Индия.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, пограничники, организационно-педагогические технологии, симуляционные технологии, интерактивные технологии, психолого-педагогическая технология, Республика Индия.

NATALIYA BHINDER

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Bohdan Khmenlytskyi National Academy of
the State Border Guard Service of Ukraine
Khmelnyskyi, 46 Shevchenka St.

ANALYSIS OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING OF BORDER GUARDS IN THE REPUBLIC OF INDIA

The article focuses on the analysis of innovative technologies in the process of professional training of border guards in the Republic of India. The author outlines the following purpose of the article: to analyze innovative technologies used in the process of professional training of border guards at the agency-specific educational establishments in the Republic of India on the basis of examination of Indian teachers' studies. While investigating, the author used a wide range of scientific methods: archival research, content analysis, generalization of scientific material, deductive method of analysis, etc. Living in the Republic of India for a while, the author used non-participant observation method. As a result, the article proves that there are four groups of innovative technologies used in the process of professional training of border guards in the Republic of India. They are the following: organizational and pedagogical technologies (cascade training, capsule training, microteaching, cross-training, peer training), interactive technologies (mosaic learning, interactive leaning in small groups, exercise «achievement group», game-based methods, exercises «think-pair-share» and «just a minute», discussion methods, cooperative work with video, method «study cell», «buzz group», and besides the author has analyzed interactive lecture and outlined strategies to turn traditional lecture into interactive one), simulation-based technologies (constructive simulation technologies including work with

simulations and software to conduct massive and non-massive war games, real simulation technologies and virtual simulation technologies), and also the author has distinguished yoga as psychological and pedagogical technology. The study demonstrates that the usage of these innovative technologies is important to enhance the efficiency of professional training of future border guards and to prepare future experts of border agencies to perform their service duties. Having found previously that there are similar threats at the border in Ukraine and the Republic of India we have come to the conclusion that it is important to conduct comparative analysis of the systems of professional training of border guards in the Republic of India and Ukraine to reveal its advantages and use them creatively in the process of professional training of border guards in Ukraine.

Інновація стосується впровадження нової ідеї чи методу, вважається головним каталізатором економічного та соціального прогресу, інструментом необхідної та позитивної зміни, зокрема у сфері освіти. Зміни в системі професійної підготовки в Республіці Індія розглядалися як обов'язкова умова вдосконалення суспільно-політичних та економічних стандартів з часу отримання незалежності у 1947 р., а об'єктивний розвиток суспільства та глобалізаційні процеси прискорили ці зміни та призвели до визнання того факту, що інновації необхідні для підвищення ефективності підготовки фахівців, у тому числі військових.

Професійна підготовка прикордонників у Республіці Індія вимагає особливого дослідження, адже за наявності загроз на державному кордоні в країні створена специфічна система відомчої професійної підготовки [1]. Враховуючи динаміку завдань, що стоять перед прикордонними відомствами Республіки Індія, проблема імплементації інноваційних технологій у процесі професійної підготовки прикордонників набуває все більшої актуальності.

Аналіз літератури свідчить про значну кількість публікацій індійських вчених, присвячених впровадженню інноваційних технологій у професійну підготовку фахівців, у тому числі прикордонників. Стосовно організаційно-педагогічних технологій Т. Рама, А. Ремеш, Й. Сінгх досліджували мікронавчання, Ш. Джоші, М. Дічаба, Т. Караліс, М. Мокхеле, В. Наранг – каскадне навчання, Ю. Банерджі, Р. Бхатія, Дж. Даш, М. Назарі, Ю. Наір, З. Саєеді, Дж. Фаталакі – капсульне навчання, С. Васанті, А. Малік, В. Перейра, С. Рабіятул Васарія, Д. Шарма – перехресне навчання, А. Бісвас, В. Гоель, Н. Гупта, Т. Джайн, М. Капур, В. Кумар, М. Мурал, С. Секхрі, Ю. Сінгх, Д. Ядав – горизонтальне навчання. Серед дослідників симуляційних технологій ми можемо назвати Ш. Джадона, Д. Дутту, А. Сінгхала, С. Чаухана, тощо, а інтерактивне навчання в процесі професійної підготовки в Республіці Індія вивчали С. Аруна, К. Венката Редді, Р. Кумар, Б. Пама, Н. Раджа, Р. Радхакрішна, А. Саєед, К. Саїні, А. Суджатха Деві, Н. Чіктхіммах та ін. Крім того, велике значення індійські педагоги та психологи приділяють йозі, яку ми виокремлюємо в окрему психолого-педагогічну технологію. Серед них ми можемо назвати таких: Д. Гревалі, М. Дармора, М. Каркханех, Д. Маджумдар, А. Праманік, Р. Шарма, С. Чаулдрі, С. Чаттерджі, С. Чеєма та ін. Крім того, варто зазначити, що події в Україні 2014–2015 рр., а також питання підготовки військовослужбовців були предметом досліджень індійських вчених (Дж. Аггарвал, М. Мукхерджі, Р. Шарма та ін.).

Дані порівняльно-педагогічних досліджень свідчать, на нашу думку, про те, що, незважаючи на відмінності в системах підготовки та зміст навчальних програм, загальні уявлення про традиційні навчальні технології в різних країнах мають багато спільного. Проте інноваційні підходи до професійної підготовки фахівців відрізняються. Зважаючи на це, можемо стверджувати, що інноваційні технології у процесі професійної підготовки прикордонників у Республіці Індія потребують вивчення для вибіркової творчої імплементації окремих ідей в Україні.

Мета статті – здійснити загальний аналіз інноваційних технологій, які імplementовані у процес професійної підготовки прикордонників в індійських відомчих навчальних закладах.

Інновація в освіті означає нові досягнення в галузі з метою підвищення навчальних результатів тих, хто навчається. Освітні інновації можуть з'являтися як нова педагогічна теорія, методологічний підхід, техніка навчання, навчальний інструмент, процес навчання чи структуру закладів, що за умови впровадження, сприяє значним змінам в процесі навчання, яка, відповідно, веде до кращих результатів підготовки. Тож інновації в освіті мають за мету підвищити продуктивність та ефективність підготовки тих, хто навчається, і вдосконалити якість навчання. Інновації як об'єктивний розвиток процесу підготовки повинні бути систематичними, послідовними та змінюватися у напрямку до зростання.

Інноваційні технології – це сукупність нових або вдосконалених установок, що визначають спеціальний набір і компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів, які стосуються викладання, оцінювання, організації, управління та власне навчання з метою підвищення якості навчального процесу.

На основі аналізу наукових джерел ми можемо поділити усі інноваційні технології у процесі професійної підготовки прикордонників в Республіці Індія на чотири групи: організаційно-педагогічні, симуляційні, інтерактивні та психолого-педагогічна (рис. 1). Проаналізуємо їх детальніше.

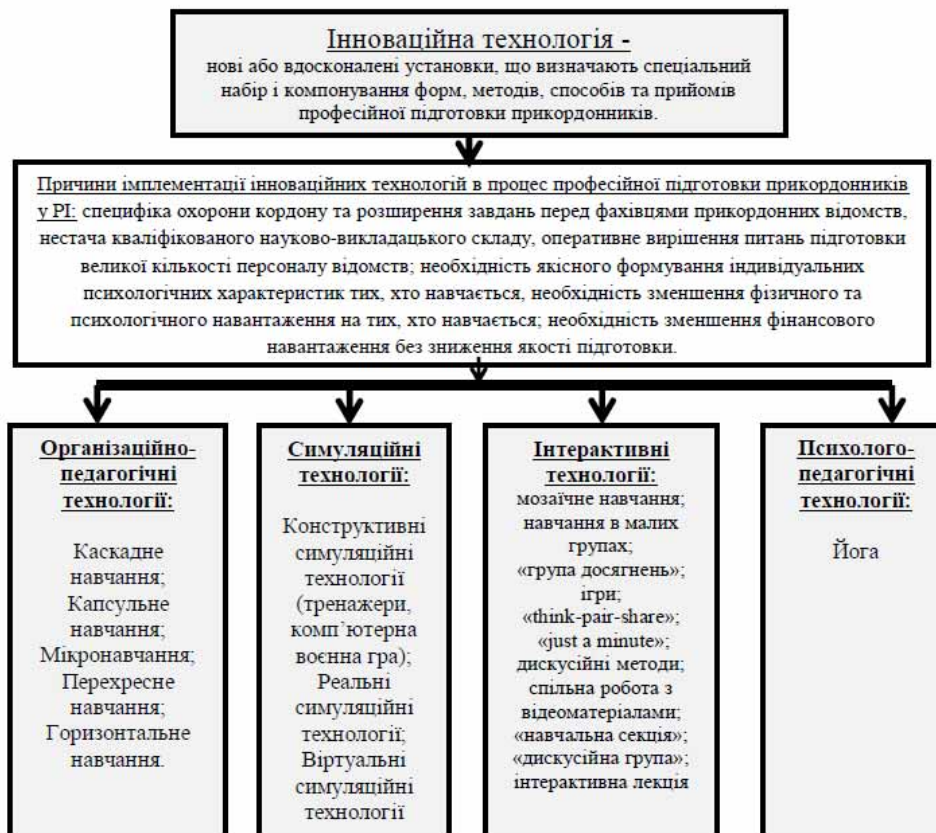

Рис. Інноваційні технології у процесі професійної підготовки прикордонників у Республіці Індія.

Організаційно-педагогічні технології є сукупністю установок стосовно навчання, організаційних форм, матеріальних можливостей і обставин взаємодії суб'єктів процесу професійної підготовки. Прикладами таких технологій у процесі професійної підготовки прикордонників в Республіці Індія є: капсульне навчання, каскадне навчання, мікронавчання, перехресне навчання, горизонтальне навчання.

Мікронавчання означає «підхід, під час якого той, хто навчається, виконує роль викладача для невеликої групи у визначений період часу, навчаючи обмежене коло навичок або пояснюючи чітко окреслений початковий матеріал» [9, с. 69]; спосіб представлення невеликої частини заняття для детального вивчення самими слухачами. Мікронавчання є інноваційною технологією, яка використовується переважно для підготовки офіцерів-інструкторів та передбачає створення справжньої навчальної ситуації для розвитку професійних вмінь. У процесі професійної підготовки прикордонників в індійських відомчих навчальних закладах воно імплементується під час частини заняття для пояснення окремого питання чи вузької теми. На практиці мікронавчання підвищує самовпевненість майбутнього офіцера, сприяє

вдосконаленню навичок інструктора, розвиває лідерські навички, забезпечує можливість вчитися слухаючи, спостерігаючи та практикуючись [6, с. 159].

Каскадне навчання – це процес навчання, під час якого спершу навчають групу інструкторів-викладачів з певної дисципліни чи спеціального курсу, а потім вони навчають інструкторів другого рівня, завданням яких є підготувати військовослужбовців до виконання визначеного тренінгом завдання [3, с. 249], і тоді відбувається розподілення великої порції знань між усіма учасниками процесу. Такий цикл підготовки повторюють і для іншої групи інструкторів та курсантів. Це навчання означає «низхідний підхід до професійної підготовки, метод розподілення знань, навичок в організації» [4, с. 105]. Його важливою перевагою є те, що воно сприяє підтримувати рівень необхідної професійної компетентності, оскільки фахівець прикордонного відомства повинен підвищувати рівень своїх знань та навичок у ролі інструктора. Каскадна модель створює множинний ефект, забезпечуючи підготовку великої кількості викладачів і, як результат, в довготривалій перспективі охоплює всіх військовослужбовців без відриву від служби.

Капсульне навчання є моделлю професійної підготовки фахівців, що полягає у впровадженні в навчальний процес коротких, стислих курсів з різних дисциплін. У процесі професійної підготовки прикордонників в Республіці Індія капсульний курс означає, що курс, який розрахований на 1–2 семестри відповідно до програми підготовки прикордонників, викладається через різні організаційні зміни діяльності навчального закладу (необхідність посилення органів охорони кордону, участь курантів в спортивних змаганнях, природні умови, тощо) у період від 1 до 12 тижнів за умови чотирьох занять на день, п'ять разів на тиждень. Крім того капсульне навчання застосовується для вивчення додаткових курсів прикордонниками, які не входять в програму підготовки відомчого навчального закладу [5].

Перехресне навчання означає практику переміщення курсантів та військовослужбовців в інші підрозділи з метою підготовки до виконання різних завдань [7, с. 84]. Основна мета перехресного навчання – збільшення досвіду тих, хто навчається, що дуже важливо для військового середовища, яке має стабільну та чітку організацію. Перехресне навчання – зміна способу мислення майбутнього фахівця, створення для нього можливості вивчити способи виконання специфічних функцій в межах професійної діяльності. Перехресне навчання змінює індивідуальний спосіб виконання професійних завдань тим, хто навчається. У ході підготовки прикордонників у Республіки Індія застосовують такі види перехресного навчання: навчальні візити, навчання в іншій групі, одиночне переміщення в органи охорони кордону, мініротація. Майбутні офіцери Прикордонної служби Республіки Індія (Border Security Force) протягом свого навчання у складі дійсних підрозділів охорони кордону повинні відвідати найбільш важливі стратегічні пункти на державному кордоні, а саме: район Каргіл, Лінію фактичного контролю між Індією та Пакистаном, укріплення на висоті Сіачен на індо-китайському кордоні, тощо.

Горизонтальне навчання – це двостороннє взаємне навчання, що передбачає обмін знаннями, ідеями, навичками між тими, хто навчається [10, с. 7]. У процесі професійної підготовки прикордонників горизонтальне навчання застосовується під час вивчення усіх курсів без винятку на всіх рівнях професійної підготовки і є ефективним механізмом для формування професійних навичок за умови створення сприятливого середовища та мінімізації поведінкових труднощів рівних учасників.

Останнім часом симуляційні технології набувають все більшого поширення у процесі професійної підготовки фахівців, у тому числі військовослужбовців. Симуляція є імітацією операції реального процесу чи системи [2, с. 189]. Симулятор (тренажер) – пристрій для формування та тренування навичок, машина з контрольним пристроєм з використанням звуку, картинки, руху, запаху, щоб створити ситуацію, наближену до реальності, модель транспортного засобу, зброї, обладнання, технічної платформи, тощо - все, що максимально наближене до реальності [2, с. 190].

Професійна підготовка прикордонників з використанням симуляційних технологій ділиться на індивідуальну та колективну. Індивідуальна підготовка забезпечує формування специфічних професійних знань та навичок у кожного військовослужбовця окремо. Колективна підготовка спрямована на виконання завдань у складі групи спільно та синхронізовано з відповідним командуванням та елементами підтримки в бойовій ситуації; її ціль – підготувати підрозділи до мобілізації, розгортання сил, боротьби та перемоги під час професійної

діяльності. Колективна підготовка може здійснюватися на двох рівнях: рівні підрозділу та рівні військового з'єднання.

Щодо класифікації симуляційних технологій, які використовуються у процесі професійної підготовки прикордонників у Республіці Індія, то їх поділяють на конструктивні, реальні та віртуальні [2, с. 190–207].

Поняття «конструктивні симуляційні технології» вживається для позначення комп'ютерних симуляційних технологій. Працюючи з ними, курсанти не беруть участі в операціях із застосуванням зброї чи військово-технічного обладнання, а використовують лише логічні та математичні моделі з метою представити динаміку збройного зіткнення чи протидії з противником на лінії державного кордону. Хід вправи представлений за допомогою логічних правил, які, відповідно, опираються на різні бойові сценарії і складені військовими експертами чи досвідченими офіцерами. Бойові сценарії варіюються згідно з умовами, враховуючи такі показники: спосіб та час пересування підрозділів, підрахунки втрат, логістика тощо. Такий вид вправи є ефективним інструментом для перевірки існуючих у курсанта знань, вмінь та навичок, вміння передбачення ходу події з урахуванням різних оперативних умов, аналіз ризиків тощо, а за необхідності вправу можна повторити кілька разів для досягнення бажаного навчального результату.

Реальні симуляційні технології стосуються вправ, у ході яких курсанти використовують справжню систему в робочому режимі. Це можуть бути польові навчання з використанням спеціального обладнання. Реальний тренажер призначений для використання поза приміщенням під час виконання двосторонньої вправи і може керуватися через систему лазерно-тактичної симуляції чи провадитися як реальна вправа з використанням GPS.

Віртуальні симуляційні технології – це вправи, у ході яких створюється віртуальне середовище, і виконавці можуть відчувати, що вони виконують дії в справжньому середовищі, але насправді використовують обладнання чи зброю у віртуальному середовищі. Віртуальне середовище – генероване комп'ютером середовище, в якому користувач занурюється у 3D-середовище за допомогою використання дисплею, прикріпленого на голову. Користувачі взаємодіють один з одним у віртуальному світі за допомогою пристроїв, що подають інформацію (сенсори, рукавички тощо).

У ході професійної підготовки прикордонників в Республіці Індія симуляційні технології застосовують для формування професійних навичок: надання домедичної допомоги, керування різними транспортними засобами, використання зброї, протидія стихійним лихам, тероризму, хімічній, біологічній та ядерній загрозам тощо. Вибір симуляційних технологій у процесі професійної підготовки прикордонників в Республіці Індія зумовлений різними причинами. Головні причини пов'язані безпосередньо з педагогічною діяльністю і впливають на процес формування необхідних професійних знань, вмінь, навичок (підвищення мотивації до навчання та до професійного самовдосконалення, поновлення знань, вмінь та навичок, об'єктивне оцінювання, психологічна, підготовча діяльність, тощо). Другорядні причини пов'язані з факторами, які не впливають на результат професійної підготовки, але мають вирішальне значення під час їх вибору навчальним закладом (фінансові, екологічні, матеріально-технічні, політичні та морально-етичні).

Інтерактивне навчання означає взаємодію та активну участь всіх учасників процесу навчання і є необхідною умовою вдосконалення роботи в аудиторії, підвищення мотивації тих, хто навчається, та зростання якості професійної підготовки. Особливо ця проблема актуальна для професійної підготовки військовослужбовців, де тривалий час інтерактивні технології відкидались як неефективні через необхідність посилення дисципліни курсантів і статутні відносини між викладачем та курсантами. Проте останнім часом спостерігається активне поширення інтерактивних технологій в індійських відомчих навчальних закладах.

К. Венката Редді [11, с. 76] визначає три головні моделі інтерактивного навчання: мозаїчне навчання, навчання в малих групах та «групи досягнень». Всі ці вправи включають спільну діяльність студентів. А. Суджатха Деві відносить до інтерактивних методів ігри, вправу «think-pair-share» (у пер. з англ. мови – «думай-працюй в парі – розкажи усім»), вправу «just a minute» («одна хвилина»), дискусійні методи, спільна робота з відеоматеріалами, вправи «навчальна секція» та «дискусійна група» [10, с. 11].

Окремо проаналізуємо інтерактивну лекцію, використання якої актуальне в зв'язку з необхідністю застосовувати інтерактивні технології у підготовці прикордонників, з одного

боку, та великою наповнюваністю навчальних груп у відомчих навчальних закладів у Республіці Індія з іншого. Інтерактивна лекція – це лекція, де слухачі отримують можливість взаємодіяти з викладачем, дискутувати між собою, виконувати практичні вправи. Стратегії для перетворення традиційної лекції на інтерактивну такі [11, с. 12]: процедура паузи, КонцепТест, система індивідуальної реакції чи «Клікер» (картки, смартфони, тощо), техніки оцінювання всього класу (Avabodhaka – система, яка працює за допомогою безпроводникової локальної мережі WLAN), «Minute papers» («тест на одну хвилину»), структурована наукова полеміка, вправа «team-pair-solo» («робота в команді – робота в парі – індивідуальна робота»), вправа «Wall walk» («підійди до стіни»), «незрозуміле запитання», «запитання дня», парне програмування, «перевернутий клас» та ін.

Професійна діяльність прикордонників в Республіці Індія відбувається в особливих, часто навіть екстремальних умовах. Крім того, персонал прикордонних відомств країни повинен виконувати свої службові обов'язки з урахуванням складних географічно-кліматичних факторів: високогірні райони, рівнини, пустелі, солончаки, джунглі, а також значні морські кордони. В таких умовах актуальним постає проблема імплементації психолого-педагогічної технології у процесі професійної підготовки прикордонників – йоги.

Імплементація йоги в систему професійної підготовки як компонент фізичної підготовки сприяє зниженню посттравматичного синдрому, регуляції сну, покращенню пам'яті, підвищенню рівня самоефективності, зниженню страху, емоційної реактивності, болювого синдрому, хронічних мігрень, тензійних головних болів тощо [8, с. 188]. Прикордонників навчають правильно займатися медитацією та застосовувати різні техніки йоги для адаптації до військової служби, зниження робочого стресу, відновлення сил. Під час базового тренування заняття з йоги відбуваються мінімум 2–3 рази в тиждень, а в подальшій службовій діяльності – один раз на тиждень. Крім того, певні елементи йоги використовуються щоденно під час ранкової зарядки. Це допомагає знизити стрес, відволікти солдат від негативних думок, підвищити самооцінку та адекватно використовувати фізичну силу. Певні елементи йоги використовуються і під час ранкової зарядки [8, с. 189].

У відомчих навчальних закладах Міністерства оборони та Міністерства внутрішніх справ Республіки Індія, а також у військових підрозділах та правоохоронних органах рекомендовано використання сахаджи-йоги, яка орієнтована на відновлення функціональної рівноваги фізіологічних і психологічних процесів, самореалізацію, формування та вдосконалення позитивних рис характеру і духовний розвиток. Елементи йоги використовуються під час ранкової зарядки, занять з фізичної підготовки, вечірніх занять для розслаблення організму. Окремо створені програми для регулярних щоденних занять з йоги, а також існує програма підготовки інструкторів з йоги серед військовослужбовців.

Таким чином, процес професійної підготовки прикордонників в Республіці Індія характеризується динамічними змінами та імплементацію таких груп інноваційних технологій: організаційно-педагогічних, інтерактивних, симуляційних та психолого-педагогічної. Усі вони спрямовані на вдосконалення професійної підготовки та підвищення готовності майбутніх фахівців прикордонних відомств країни до виконання службових завдань. В подальшому планується проаналізувати можливості креативного застосування інноваційних технологій у підготовці майбутніх офіцерів-прикордонників у Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бхіндер Н. В. Відомча професійна підготовка прикордонників в Республіці Індія / Н. В. Бхіндер // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. – 2017. – Вип. 3. – С. 18–24.
2. Chauhan S. Enhancing Training Through Use of Simulations / S. Chauhan // CLAW Journal. – Summer 2013. – P. 188–208.
3. Dichaba M. M. Does the Cascade Model Work for Teacher Training? Analysis of Teachers' Experiences. / M. M. Dichaba and M. L. Mokhele // International Journal of Educational Sciences. – No. 4 (3). – 2012. – P. 249–254.
4. Karalis T. Cascade Approach to Training: Theoretical Issues and Practical Applications in Non-Formal Education / T. Karalis // Journal of Education & Social Policy. – Vol. 3. – No. 2. – 2016. – P. 104–108.

5. Nair U. Understanding and Practicing Capsule Based Learning // EdTechReview. – January 15, 2015. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://edtechreview.in/e-learning/1772-understanding-and-practicing-capsule-based-learning>
6. Remesh A. Microteaching, an efficient technique for learning effective teaching / A. Remesh // Journal of Research in Medical Sciences. – 2013. – № 18 (2). – P. 158–163.
7. Sharma D. Leadership Lessons from the Military / D. Sharma – New Delhi: SAGE Response, 2014. – 184 p.
8. Sharma S. Occupational stress in the armed forces: An Indian army perspective / S. Sharma // IIMB Management Review. – Vol. 27. – Issue 3. – September 2015. – P. 185–195.
9. Singh Y. K. Micro-Teaching: Modified Syllabus of Indian Universities/Training Institute & Colleges / Ed. by Sharma A. – New Delhi: APH Publishing Corporation, 2004. – 257 p.
10. Sujatha Devi A. Active Learning Models for Effective Teaching / A. Sujatha Devi. – Hyderabad: UGC-Academic Staff College, Jawaharlal Nehru Technological University, 2014. – 19 p.
11. Venkata Reddy K. Changing Attitudes To Education In India / K. Venkata Reddy. – New Delhi: Atlantic Publishers and Distributors, 2002. – 128 p.

REFERENCES

1. Bhinder N. V. Vidomcha profesiina pidgotovka prykordonnykiv u Respublitsi India [Agency-specific professional training of border guards in the Republic of India]. Naukovi zapysky Berdianskogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu. Seriya Pedagogichni nauky. Scientific notes of the Berdyansk State Pedagogical University. Pedagogical sciences, 2017, No 3. pp. 18 – 24.
2. Chauhan S. Enhancing Training Through Use of Simulations // CLAW Journal, Summer 2013, pp. 188 – 208.
3. Dichaba M. M. et al. Does the Cascade Model Work for Teacher Training? Analysis of Teachers' Experiences. / M. M. Dichaba and M. L. Mokhele // International Journal of Educational Sciences, 2012, No. 4(3). pp. 249 – 254.
4. Karalis T. Cascade Approach to Training: Theoretical Issues and Practical Applications in Non - Formal Education // Journal of Education & Social Policy, 2016, Vol. 3, pp. 104 – 108.
5. Nair U. Understanding and Practicing Capsule Based Learning // EdTechReview, January 15, 2015. – Retrieved from: <http://edtechreview.in/e-learning/1772-understanding-and-practicing-capsule-based-learning>
6. Remesh A. Microteaching, an efficient technique for learning effective teaching // Journal of Research in Medical Sciences, 2013, No 18(2), pp. 158 – 163.
7. Sharma D. Leadership Lessons from the Military, New Delhi, 2014, 184 p.
8. Sharma S. Occupational stress in the armed forces: An Indian army perspective, IIMB Management Review, September 2015, Vol. 27, Issue 3. pp. 185 – 195.
9. Singh Y. K. Micro-Teaching: Modified Syllabus of Indian Universities/Training Institute & Colleges / Ed. by Sharma A, New Delhi, 2004, 257 p.
10. Sujatha Devi A. Active Learning Models for Effective Teaching, Hyderabad, 2014, 19 p.
11. Venkata Reddy K. Changing Attitudes To Education In India, New Delhi, 2002, 128 p.

Стаття надійшла в редакцію 03.06.2018 р.

УДК 376-027.63

НІНА КРАВЕЦЬ

orcid. org 0000-0002-1423-8533

kravez2015@gmail.com

кандидат педагогічних наук, доцент

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова,
м. Київ, вул. Пирогова, 9

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Розглянуто порівняльну характеристику моделей інклюзивного навчання учнів з особливими освітніми потребами країн Європи і США. Проаналізовано особливості організації та функціонування інклюзивного навчання у Польщі, Ізраїлі, країнах Скандинавії і США. Звернуто увагу як на особливості добору учнів для інклюзивних класів, так і підготовку фахівців для здійснення інклюзивного навчання. Зазначено, що в кожній країні по-різному вирішують питання щодо функціонування інклюзивної форми навчання для дітей з особливими освітніми потребами та підготовку педагогів для проведення інклюзії. Проте є ряд спільних ознак. Зокрема, до інклюзивного навчання залучають усіх без винятку дітей з особливими освітніми потребами; для роботи з дітьми спеціально готують фахівців з питань